

Osemdesiate výročie oslobodenia Tulčíka

19.1.1945 – 19.1.2025

Vážení občania.

19. januára 2025 uplynie 80 rokov od oslobodenia našej obce Červenou armádou spod fašistickej okupácie.

Aj keď v poslednom období sme svedkami rôznych názorov na 2. svetovú vojnu, najmä na miesto jednotlivých štátov a národov v nej, nie je možné popierať historickú pravdu a skutočnosti, ktoré ju tvoria. K tým patrí niekoľko desiatok miliónov obetí v Európe, z ktorých najviac, ďaleko presahujúcich 20 miliónov, bolo z národov vtedajšieho Sovietskeho zväzu. Pri oslobodení vtedajšieho Československa padlo 141 tisíc vojakov Červenej armády. Za slobodu so zbraňou v ruke podľa doteraz zistených skutočností v 2. svetovej vojne bojovalo aj 21 Tulčičanov. Z nich štyria padli do zajatia a boli väznení v zajateckých táboroch - lágroch. Dvaja boli ťažko a dvaja ľahko ranení.

19. január je pre nás, Tulčičanov, príležitosťou pozastaviť sa a v krátkosti sa zamyslieť nad vtedajšími udalosťami, účastníkmi ktorých boli aj Tulčičania.

Rok 1945 bol už piatym rokom 2. svetovej vojny v Európe, ktorá sa začala 1. septembra 1939 napadnutím Poľska hitlerovským Nemeckom. V rokoch 1943 a 1944 Červená armáda dosiahla veľké úspechy na východnom fronte. Koncom októbra 1944 sa frontová línia ustálila na rieke Ondava, t.j. na čiare Vranov nad Topľou - Stropkov - Svidník. Z tohto priestoru bojovej činnosti bolo evakuované civilné obyvateľstvo. Evakuovaní obyvatelia boli aj v Tulčíku umiestnení v jednotlivých rodinách od jesene 1944 do jari 1945. Obyvatelia našej obce im okrem ubytovania poskytovali zadarmo aj obživu, ustajnenie ich dobytky (kone, kravy) a krmivo pre neho. 17. januára vojská Červenej armády začali ofenzívu na rieke Ondava, ktorú prekročili a pokračovali v našej oblasti v útoku v smere Giraltovce, Tulčík, Prešov, Bardejov. Vo vojnovom denníku 107. streleckého zboru je napísané, že vojská streleckého zboru 19.1.1945 ovládli o 15. hodine a 30. minúte obec Tulčík. Tulčícki gazdovia z obavy zobratia koní ustupujúcimi Nemcami tieto už zrána odvedli do Sadku, t.j. do hlbokej rokliny za železničnou traťou, ktorá je už dnes zasypaná. Ostatné obyvateľstvo sa ukrylo do pivníc. Vojaci Červenej armády vstupovali do obce od Podhorian. V samotnej dedine sa

veľké boje nevedli, pretože Nemci dosť rýchlo ustupovali smerom na Záhradné a Veľký Slivník, odkiaľ viedli guľometnú, mínometnú a delostreleckú paľbu. Delostreleckými granátmi k večeru boli zapálené stodoly na Záhumní, a to u Gazdačkových, Husovských, Dadejových, Koscových, Tomaščíkových a Mackových. Z obyvateľov Tulčíka nikto nezomrel. Z evakuovaných ľudí jeden zomrel v stodole na Záhumní, ktorá bola zasiahnutá pri delostreleckej paľbe. Jeho meno sa ale nikde neuvádza.

Pri oslobodení Tulčíka padli dvaja vojaci Červenej armády. 40 ročný Aseev Stepan Aleksejevič pochádzajúci z dediny Korovino v Kurskej oblasti, Solncevskij rajón a 27 ročný Opoľskij Eduard Antonovič z dediny Ostankovec v Kamenec - Podolskej oblasti, Gorodokskij rajón. Týchto dvoch vojakov, ktorí zomreli v Tulčíku, v ďalekom a cudzom kraji, zaiste doma očakávali ich matky, manželky, deti. No nikdy sa už nedočkali ich objatia.

Drahí Tulčičania, my však vieme, kde padli, kde majú pomník na ich pamiatku postavený v roku 1975 Tulčičanmi - protifašistickými bojovníkmi, vieme, kde je jeden z nich pochovaný na starom cintoríne. Vieme, že pre našu lepšiu budúcnosť položili svoje životy. Vieme, že už väčšiu obeť pre nás nemohli priniesť z ďalekej zeme. Budme im za to stále vďační, obnovme neoprávnene zabudnutú vďaku prejavenu položením venca, kytice k ich pomníku, hrobu, či zapálením sviečky. V tichom zamyslení, sklonením hlavy na počesť ich pamiatky, uctíme si ich v deň výročia ich smrti, ktorý v roku 1945 bol pre obyvateľov Tulčíka začiatkom pre nový, pokojný, mierový život, o ktorý sa po 80 - tich rokoch žiaľ, začíname opäť obávať, ale dúfajúc, že vojnové šialenstvo sa nebude opakovať i keď teraz zúri neďaleko nás.

Jozef Frimer